

Naturreservatet Kølängsskogen Knivsta kommun

Bildande av naturreservatet Kølängsskogen i Knivsta kommun

Beslut

Knivsta kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad beslutskarta som naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Kølängsskogen.

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behovet av områden för friluftslivet, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, skydda återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Det preciserade syftet med naturreservatet Kølängsskogen är att:

- bevara och utveckla lundartad ädellövskog, lövrik barnnurskog, barnnurskog, sumpskog samt den biologiska mångfald i form av arter, strukturer och processer som förekommer i dessa miljöer.
- bevara områdets biologiska kulturarv med åkerholmar och skogsbryn med fristående hagmarksekar,
- bevara ett för allmänheten attraktivt besöksområde som stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv.

Syftet uppnås främst genom att:

- inte tillåta verksamhet eller aktivitet som riskerar att påverka kontinuitet av tillgång till gamla, döende och döda träd,
- inte tillåta verksamhet som riskerar att påverka hydrologin och det fuktiga mikroklimatet i skogen,
- friställa valda träd och genom hävd upprätthålla en viss luckighet framförallt i skogsbrynet, men även i skogen,
- hävda öppna gräsmarker genom bete och/eller slåtter,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,

- genomföra åtgärder som underlättar allmänhetens friluftsliv och verksamhet för utomhuspedagogik.

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i naturreservatet utgörs av näringsrik ekskog, lövrik barnaturskog, asprik skog, sumpskog, med rik mångfald av kärlväxter, svampar och insekter. Hela området fungerar som tätortsnära natur- och friluftsområde för allmänheten och som strategisk lokal för utomhuspedagogik, bland annat kommunens naturskola.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Knivsta kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar med undantag för
 - fällning av träd eller kapning av grenar som utgör fara för människor, byggnad eller anordning,
2. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, skada stenblock, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning, med undantag för
 - underhållsrensning av dike intill väg utmarkerad på karta, bilaga 2. Underhållsrensning kräver särskilt tillstånd från förvaltaren,
3. uppföra byggnad eller anlägga väg, mast, antenn eller annan anläggning eller anordning,
4. dra fram ny mark- eller luftledning eller ledning i vatten,
5. framföra motordrivet fordon,
6. anordna upplag,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,

8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
9. bedriva jakt med undantag för
 - naturvårdande jakt på vildsvin eller annan art som hotar de prioriterade skyddsvärdena i reservatet,
10. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för
 - tamboskap i samband med beteshävd samt
 - inom odlingslottsområde, se karta bilaga 2,
11. upplåta plats för camping, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisningar,
2. igenläggning av diken på ett sätt som inte skadar, eller försumpar mark utanför reservatet, i avsikt att minska avrinningen ut ur reservatet,
3. anläggande och underhåll av stängsel eller byggnader för djurhållningens behov, stigar och leder, sittbänkar, rastplats, eldstad eller vindskydd,
4. naturvårdsinriktade åtgärder, t.ex. huggning, röjning, bränning, eldning, bete, slåtter, igenläggning av diken, uppsättning av fågelholkar,
5. anordning av tillfälliga upplag i samband med skötsel av reservatsområdet,
6. slåtter eller skörd av vall eller åker,
7. åtgärder i syfte att undvika eller begränsa större angrepp av granbarkborre som kan hota prioriterade bevarandevärden, genom barkning, rotkapning av vindfällda träd samt utplacering av fällor eller fångstvirke. Inga träd som fälls i detta syfte ska föras ut ur naturreservatet, med undantag för eventuellt fångstvirke,
8. mekanisk bekämpning av invasiva eller främmande arter och stammar,

9. undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden,
10. uppsättning och underhåll av informationstavlor.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
3. insamla mossor, lavar och vedsvampar med undantag för insamling av mindre kollekt för artbestämning, utan att skada bevarandevärdena,
4. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag för håvning eller plockning av enstaka individer för artbestämning, utan att skada bevarandevärdena,
5. medvetet störa djurlivet,
6. elda eller grilla på annan än av Kommunen särskilt iordningställd plats,
7. framföra motordrivet fordon,
8. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande, eller göra inskrift,
9. tälta,
10. cykla, annat än på vägar och markerade cykelstigar,
11. rida, annat än på vägar och markerade ridstigar,
12. utan Kommunens tillstånd sätta upp markeringar såsom snitslar eller orienteringskontroller annat än tillfälligt i samband med förenings- eller skolaktivitet eller liknande,
13. utan Kommunens tillstånd använda området för större orienteringsarrangemang, organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C gäller inte för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de skötsel- och andra åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Kommunen, eller av Kommunen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings-, miljöövervaknings- eller pedagogiskt syfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Kommunens tillstånd,
- Kommunens naturskola som inom den utomhuspedagogiska verksamheten tillåts elda, såga av grenar eller sly samt framföra fordon för transporter kopplade till verksamheten,
- innehavare av särskild rätt att utföra de åtgärder som omfattas av den särskilda rätten. Detta gäller t.ex. viltvård, underhåll av befintligt ledningsnät och transformatorstation, luftkablar och vägar,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § i förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer kommunfullmäktige bifogad skötselplan, bilaga 4.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Kölängsskogen
Kommun	Knivsta
Markägare	Knivsta kommun
Berörda fastigheter	Brunnby 3:1, Gredelby 1:3, Knivsta Brunnby s:1
Förvaltare	Knivsta kommun
Reservatets areal	62,4 ha
Lägesbeskrivning	Reservatet är beläget nordost om Knivsta tätort, på sjön Valloxens västra sida. Läget framgår av översiktskarta, bilaga 3.
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken (24).
Bedömningar	Skötselplan för Knivsta kommuns skogs- och naturmark (2014), Naturvärdesinventering (NVI) kring Boängsvägen och Kölängen samt analys av ekologiska landskapssamband i Knivsta kommun (2014), Vad händer när kottarna tar slut? (2016), Knivsta kommuns Grönstrukturplan (2016), Inventering av fjärilar och skalbaggar i Kölängen, (2018) Sammanställning av inrapporterade naturvärdesarter (2019)
Markslag och naturtyp (ungefärliga arealer)	Näringsrik ekskog 16,8 ha, Lövrisk barrnaturskog, 20,1 ha Tallskog 9,2 ha, Barrnaturskog 7,2 ha, Sumpskog 2 ha, Åkerholme/kulturmark 0,8 ha Vall/åker 4,9 ha Odlingsmark 0,3 ha Vattenområde 1,1 ha

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Kölängsskogen ligger öster om Knivsta tätort ungefär en och en halv kilometer från Knivsta station. Skogen avgränsas av Gredelbyleden i väst, E4:an i norr, sjön Valloxen i öster och en åkervall i söder. Området är en del av det historiska odlingslandskapet som omger Valloxen.

Skogen har ett långt, böljande bryn med grova träd, fruktträd och buskar av bland annat slån och rosor mot vallen i söder. Ett par åkerholmar med spärrgreniga tallar och sälg finns i vallen.

Innanför skogsbrynet är skogen lundartad med hassel, ek och andra lövträd. Här finns gott om död ved av lågor i olika nedbrytningsstadium och också en del stående torrakor. Det som idag är en ädellövskog har tidigare varit skog som betats i ett sammanhang med den intilliggande

åkermarken. Grova ekar, hasselbuketter och asp dominerar här. Längre mot nordost övergår trädskiktet från att ha stora lövinslag av asp och en del ek till att mer och mer domineras av tallskog. En del tallöverståndare som har fått bli grova finns i övergångszonen mellan lövskogen och den talldominerade skogen. Skogen längst österut är en tät, ung barrblandskog med stora inslag av ung björk och dungar av asp.

Två sumpområden finns i området; en gransumpskog i mitten, och en alsumpskog i de nordöstra delarna. Kölängsskogen genomkorsas av flera fuktdråg, vilket skapar förutsättningar för en intressant flora och funga. Närheten till Valloxen i kombination med fuktdrågen, den mjukt kuperade terrängen och ädellövskogen skapar ett stabilt och fuktigt mikroklimat.

Skogen genomkorsas av ett flertal mindre och några större stigar och är ett mycket populärt besöksmål för allmänheten. Friluftslivsorganisationer använder skogen för bland annat orientering och naturpedagogik och en brukshundsklubb nyttjar skogen för att träna hundar. Kölängsskogens läge intill en öppen vall och sjön samtidigt som den finns på promenadavstånd från Knivsta tätort och Ar pendlarparkering bidrar till dess höga värde för friluftslivet.

Kommunens bedömningar

Kölängsskogen utgör ett, ur naturvårdssynpunkt sett, mycket värdefullt naturområde bestående av ädellövskog, sumpskog och barrblandskog, vilka hyser en stor mångfald, av växt- och djurarter. Närheten till sjön Valloxen, det rörliga markvattnet, och områdets biologiska kulturarv skapar en mycket speciell miljö med ett stabilt, och fuktigt mikroklimat. Området ingår i ett betydelsefullt ekologiskt samband mellan ädellövskogsmiljöerna runt sjön Valloxen. De norra delarna ingår också i det ekologiska barrskogssamband som sträcker sig från Lunsen, via Gredelby hagar och Boängsskogen på andra sidan Gredelbyleden. Skogen är ett mycket populärt besöksmål för boende i Knivsta och Alsike tätorter, liksom för besökande friluftslivsidkare och ett flertal ideella organisationer besöker området regelbundet för olika friluftslivsaktiviteter.

För att områdets värden ska bestå behöver området undantas från exploatering som innebär att områdets natur- och friluftslivsvärden påtagligt skulle skadas. Vidare behövs vissa skötselinsatser för att dessa värden ska bestå och stärkas. Kommunen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

Kommunen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar genom att 62,4 hektar skyddsvärd natur ges ett långsiktigt skydd. Kommunen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla friluftslivsmålen Attraktiv tätortsnära natur och Skyddade områden som resurs för friluftslivet.

Kommunen bedömer att detta beslut är förenligt med en ur allmän synpunkt sett lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Kommunen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Ärendets beredning

Flera inventeringar och planer, såsom Knivsta kommuns grönstrukturplan, 2016, inventering av skalbaggar och fjärilar, 2018, Naturvärdesinventering av Boängsskogen 2016, och Knivsta kommuns skogsskötselplan, 2014 har framhållit områdets höga naturvärden. Delar av området är också klassat som Nyckelbiotop och Naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen. Ett stort antal arter är också inrapporterade i Artportalen från området

Inkomna remissynpunkter

.....

Upplysningar

Reservatsbeslutet kungörs på kommunens elektroniska anslagstavla.

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Knivsta kommun är förvaltare av naturreservatet.

Strandskydd enligt 7 kap. 13 och 14 § miljöbalken (1998:808) gäller för de delar av Kølängsskogen som ligger inom strandskyddsområde. Strandskyddet sträcker sig 300 meter från Valloxens strand. Reservatsbeslutet med tillhörande skötselplan kan ses som en precisering av strandskyddets syften, och bedöms vara förenliga med strandskyddet. Det föreligger därmed inte behov av eventuell strandskyddsdispens för åtgärder enligt fastställd skötselplan.

Knivsta kommun ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Knivsta kommun kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med visst förbud mot körning i terräng,
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950)

BILAGOR

1. Beslutskarta,
2. Föreskriftskarta
3. Översiktskarta
4. Skötselplan med bilagor

